Поштарина плаћена у готову

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

Број поштанског чековног рачуна 53.191
Администрација: Кнез Михајлова 46/I

Уредници:
АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 1 мај 1929.
БРОЈ 9 — ГОДИНА X.

Власник за А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЈЕР

Излази 1 и 15 у месецу. — Годишња претплата 48 дин. За иностранство 60 дин. Примерак 2 динара

Ко је моћан?

Једна пословица постоји у разним варијацијама скоро код свих народа: „У слози је моћ". Употребљава се у данима опасности кад је потребно упутити вољу свих у један јединн правац, употребљава у данима радости као ретроспективна констатација кад је неко велико дело успешно завршено, — а у обичним данима, данима рада, кад је исто толико потребна као што је потребна у данима опасности, заборавља се и замењује борбом јачег против слабијег, борбе свих против свих и замењује се правом јачег. У тим обичним радним данима постављају се темељи свему, што је потребно и важно за цео народ, што даје облик и садржај животу. И ако се обично сматра живот као међусобна борба, он то није, он је једна огромна заједница и без ње је појединац као лист на ветру. Ни најбогатији, ни најмоћнији по власти не би могао без рада заједнице живети ни један дан. Страшна је чињеница да тако лако заборављамо зависност од заједнице, постављамо место ње право јачег, замењујемо је са подизањем о једнпо спасавајућем егоизму.

Изгледа у истини као да егоизам живе у наше доба највеће победе, да има најбогатију жетву. Послератни егоизам нарочито потврђује крилатицу о тврдим лактовима, јер они доносе части, милионе, положаје, уживања. Али шта вреда од свих тих победа егоизма? Никад није живело човечанство у већем хаосу него сада, никад није био живот компликованији, никад није проживљавало човечанство веће кризе како материалне тако и моралне.

Човек се диви организацији државе мрава и у истини има чему да се диви, јер тамо је увек радни дан, тамо се непрестано остварује девиза „у слози је моћ". Кад им безумни, егоистични човек поруши њихову тврђаву, они се сви изнова скупе, изнова носе и граде. Код њих нема егоизма, нема права јачег, зато су непоружљиви, заједница је све.

Ми лутамо. Лутамо увек за оним, који уме да нам остварује илузију да је јак и презирево оне, који признају право заједнице, који хоће да испољавају своју нарочиту мисију у заједници, путем ње и за њу, јер знају да су зависни од ње. Право јачег можда понекад омогућава да се спроводи нека замисао брже него ако је хоћемо спровести уз сарадњу заједнице. Али, први начин не даје трајан успех, други га даје, јер га носи заједница, која се увек нечујно обнавља да изгледа вечита. Да ли има човечанство веће корист од Наполеоновог царства или од идеје хришћанства?

Онај, који ради на основу права јачег, може да има успеха; али шта се дешава, кад успе његов противник да се користи истим правом? Његове присталице опадају, брзо постане изолован, и његова дела не признају ни они, који су га највише славили. Сва његова моћ је била илузија, сва његова дела бесплодан труд. Човечанство ће сигурно још дуго испаштати своје заслепљено веровање у право јачег, у спасоносни егоизам, док му се преко свих тих заблуда не отвори јасан поглед за заједницу, *за верно и савесно служење у заједници, јер она је права моћ, и онај је моћан, који свесно и радосно осећа дужност да јој служи*.

Крапоткин је написао дивну књигу: „О међусобној помоћи", где на многобројним примерима из природе показује, ко је најјачи у борби за опстанак: не онај, који немилосрдно руши противника, него онај, који се најбоље прилагођава заједници. Нити егоизам, нити алтруизам не побеђује него свесна заједница. Да ли нам се не чини, ако добро погледамо у живот да начело међусобне помоћи полако продире? Узмимо само једно између најкрупнијих питања светске привреде, питање односа између радништва и капитала. Све више ишчезавају из тих односа једностране начела једних и других и све већи размах добивају споразумни договори, попуштања са једне и друге стране приближавање, разумевање. Једни без других не могу, борба слаби и једне и друге, зашто не би тражили друге путеве, јер морају живети у заједници? Или узмимо питање репарација „побеђених" из светског рата. Од немилосрдног диктата Немачкој је дошло до преговора о томе, колико може у истини давати Немачка да не упропасти своје привреде и тиме све остало.

Ово што се полако — и наравно још са великим потешкоћама — остварује у најкрупнијим светским питањима на основу начела заједнице и међусобне помоћи, треба да ми остварујемо у нашим круговима, у нашим радним заједницама да постанемо моћни за спровођење наших идеала. Препорођај човечанства можемо очекивати само на основу осећања дужности према заједници.

Београд. **Штеби Алојзија.**

Нешто о женским правима и привилегијама

Уредништво није потпуно сагласно са овим чланком, јер сматра да питања удатих државних намештеница није могуће тако једноставно решити као што мисли ауторка овога чланка. Уредништво сте вала да ће читатељке нашега листа, које нису сагласне с овим чланком, казати своје супротно мишљење у нашем листу.

Уредништво.

У последње време долазе од Министарства Просвете расписи, којима Министарство пребацује учитељацама многе грехове, пре свега многобројна одсуства и пенсионирања пре времена. Раније би сигурно изазвали онакви расписи бурне протесте и са више или мање објективности или површности би се доказивало да су неправедни. Сада је то немогуће, а ипак је потребно да реагирамо на њих и ако друкчије него што се можда очекује.

Пре свега покајнички признајмо да смо ова пребацивања заслужиле у великој мери. Ако прегледамо дугачку листу учитељица, које су пенсионисане са 10 година — све због болести — наћи ћемо међу њима једну десетину таквих, које су остале услед болести неудате, а осталих девет десетина болест није спречавала да ступе у брак, да постану мајке и домаћице, шта више пенсионисање услед „болести" их је чак поређало међу „добре партије". Каква помоћ за породицу, ако прима жена кроз цео свој живот месечни приход!

Кад су у енглеском парламенту расправљали о дозволи за државне намештенице да ступају у брак, био је тај захтев одбачен. Међу аргументима је за наше мушкарце сигурно најновији онај, који каже да би таква слобода кварила карактер мужа, јер би он са жениним приходом олакшано себи дужност да издржава породицу.

Наша дужност је да бранимо тешко добивена права, а исто толико смо дужне да пазимо и наглашавамо да морају вршити жене своје дужности најсавесније. У томе погледу морале би вршити женске организације строгу контролу и требало би критички пропратити у женским листовима појаве несавесног испуњавања дужности и појаве егоизма. Гласно наглашавање властитих права довело је многе жене у пугсинну егоизма, нарочито за то, јер им нико није са и умољивом објективношћу показивао последице себичности. Ако учитељице, удате за адвоката, лекара, инжењера, директора и т. д. није срамота да себи путем полажа своја мужа придобије боље место него што им припада по годинама службе и квалификацијама, морала би бар организација учитељица ту подићи свој глас.

Појаве одвратног егоизма већ показују различите последице. У државама, где имају жене све слободе, као што н. пр. у Аустријској Републици, почео је покрет за уједињење целибата за државне намештенице. Многобројне незапослене жене протестују противу двоструке оскрбе некојих — док друге остају без икакве оскрбе. Домаћинство је позив, а два позива не би смео вршити нико, док његов сугрђанин са једнаком квалификацијом не може добити ни један позив. Наше грађанско васпитање мора ићи у смеру да нам отвори добро поглед за социалне проблеме и потешкоће, да не видимо само властите жеље, него и животне потребе других. Историја нас учи како се свете привилегије, због тога се питајмо: да ли се неће осветити и на женском покрету?

Често употребљавана фраза да је на штету човечанства, ако се већма способној жени не да прилика за јавни рад, не убеђује више. Жена ванредних способности наћи ће хиљаду прилика да користи човечанству. Само на жалост да је таквих већма мало, већина је егоистична и корист других их се не тиче, већ је на првоме месту властита корист.

Кад су дошли Шпанци у Америку са културно високо развијеним домаћим народом америчких високих равница, они су се веома чудили што је било појединцима забрањено да сувише раде. А ипак каква државничка мудрост је била у тој забрани! За многе жене значила би данас така забрана прави спас. Савесна жена, која не може служити два господара, паћеница је која се пре времена исцрпе, а повртна пажње у позиву исход минимума.

Мишљење да удата жена не сме тражити државну службу наилазни на приговор да су садашње економске прилике такве да захтевају зараду жене за издржавање породице. Истина је да су времена тешка. *Због тога постављам овде питање: Како да живе оне, које немају ни мужа, ни службе?* И број таквих расте, где-где је достигао страшну висину.

Целье. **З. А.**

Прослава 25-годишњице

и XI Конгрес Интернационалне Феминистичке Алиансе

од 17 до 24 јуна т. г. у Берлину.

Писали смо у нашем листу (бр. 4 од 1929 год.) о припремама, које се врше за Конгрес и прославу двадесетпетогодишње Интернационалне Алиансе. Данас ћемо изнети укратко, која ће се питања расправљати, како бисмо што боље обавестили наше читаоце и заинтересовали наше чланице да на Конгресу учествују.

Познато је да је главни идејни рад Интернационалне Алиансе исти онај, који руководи и сваку акцију наших Женских Покрета, т. ј. да се постигне равноправност грађана оба пола у делокругу легалном, моралном и економском, из уверења да то захтева не само правда и принцип равноправности, већ и најбитнији интерес свих држава.

Рад Алиансе подељен је у неколико комисија. Свака комисија испитује теоријски и на основу практичног искуства друштвене проблеме, од чијег решења зависи социално и економско ослобођење жена. Број комисија није сталан, оне се стварају, стапају и разграњавају према указаној потреби. Данас има девет комисија. Делокруг рада ових комисија и питања, којима ће се бавити Алианса на Берлинском Конгресу, следећа су:

1. *Комисија за једнак морал и против трговине белим робљем*, Председница Др. *Луизи* (Уругвај). Главна тежња Алиансе у овом делокругу рада је да се достигне исти узвишени морал за оба пола. Да би ово постигле, жене се морају борити противу свих изузетних мера, које се у погледу заштите морала и хигиене примењују само на жене, као што се чини у земљама где постоји регламентација проституције; устати у најодлучнију борбу против трговине белим робљем, која се може истребити само затварањем бордела и укидањем озакоњења проституције. За Конгрес су прикупљени податци о новинама, које су у разним земљама донете за последње три године у овом правцу, и о резултатима у земљама, где је спроведена аболиција.

2. *Комисија за националност удате жене.* Председница *Макмилан* (Енглескиња). Ова комисија испитује све незгоде, које проистичу за жене, а често и за њену децу, из узрока, што још у многим земљама жене

губе своју националност при удаји, добијајући самим актом удаје националност свога мужа. У току брака, ако муж промени националност, самим тим мора је променити и жена и ако за то није дала пристанак. На основу испитивања и главног феминистичког захтева, да жена у сваком погледу има права слободног самоопределења, Алианса захтева да и жене приликом удаје саме одлуче, хоће ли узети држављанство мужевљево, или ће задржати своје држављанство.

Можемо са задовољством констатовати, да ћемо у овој комисији имати прилике да саопштимо једну напредну новину код нас, пошто по нашем новом Закону о држављанству, жене имају право да при удаји за нашег држављанина сачувају своју националност, или пак наше држављанке приликом удаје могу по својој вољи сачувати држављанство или примити друго држављанство свога мужа.

3. *Комисија за побољшање положаја неудате мајке и њеног детета.* Председница *Адела Кригер Шрајбер* (Немица). Ова комисија прикупља податке о социалном и економском положају неудате мајке и њеног детета. Статистички податци свих земаља, чак и најнапреднијих, дају доказа о огромним губитима за целокупно друштво због нерегулисаног или недовољно регулисаног положаја неудате мајке и њеног детета. Поражавајућа је смртност ванбрачне деце, и тешке последице, које увек погађају само једног родитеља — матер, морају дати најјачи подстрек свима женама да траже најенергичнији начин да за ванбрачно дете подједнаку одговорност сносе оба родитеља. Реформе у погледу мера одговорности неудате матере, резултати који су постигнути у земљама где се истраживање ванбрачнога оца спроводи најенергичније, биће нам најбоља подлога за правилно решење овог тешког друштвеног проблема код нас у земљи.

4) Комисија за једнаке услове у раду за мушкарца и жене. Председница *Аренхолт* (Данкиња). Ова комисија испитује какве неједнакости постоје између мушкарца и жене, како мануелних тако и интелектуалних радника у погледу услова за рад и њихове зараде. На основу испитивања запослења жена у свима појама рада, дошло се до размишљања у гледиштима у погледу дефинитивног становишта, које би Интернационална Алианса заузела као основни принцип својих захтева. Једнодушност је постигнута у томе, да се женама да потпуно иста награда за исти рад, и исти услови за професионалну припрему и напредовања у служби и слободан приступ у све позиве. Али гледишта су разнолика у питању, да ли да се за жене траже заштитне мере у раду и извесне привилегије с обзиром на њене природне функције. Предмет расправе овога питања изазвао је најживљу дискусију и интересовање широких кругова приликом Париског Конгреса, и тада се није дошло до дефинитивног становишта, те је остављено даљем испитивању. У толико је од већег интереса до каквих ће закључака доћи на овоме састанку.

5. Комисија за породичне додатке Председница *Елеонора Рајбон* (Енглескиња). Алианса се у принципу изјаснила за увођење породичног додатка уз награду рада оца породице. Да би се могао потпуно прихватити принцип, који би се узео за основицу феминистичких захтева у целоме свету за одређивање висине и додељивање ових додатака, Алианса научно испитује овај проблем и успехе који се постизавају спровођењем ове новине. И ако је начелни присталица породичних додатака, који се сматрају као један извор женине економске независности, Алианса није још стала на једно дефинитивно становиште у свима детаљима.

6. *Комисија за жене у полицијској служби.* Председница *Роза Манус* (Холандкиња). Питање за ступање жена у полицијску службу, буди велико интересовање у свима земљама. Комисија прикупља податке, тежи да испита главне принципе у погледу професионалног образовања и положаја жене у полицијској служби. И у овоме питању постоје два гледишта: једни сматрају да жене не смеју ступати у полицијску службу која стоји у вези са регламентацијом проституције, сматрајући да би то значило неку врсту толерирања од стране жена ове друштвене срамоте; друго је гледиште оних, који сматрају да и жене треба да сарађују у полицијској служби, баш и тамо где регламентација постоји. Учешћем жена у полицијској служби, мисле присталице да би жене баш могле најбоље набавити доказа за повољно решење овога проблема.

7. *Комисија за мир и Лигу Народа.* Председница *Р. Морган* (Американка). Алианса сматра да је база за сваку социалну акцију рад на успостављању светског мира. У томе циљу Алианса тежи да пробуди код жене свест о њеној грађанској одговорности у погледу њеног утицаја на очвршћавање истинске идеје пацифизма. Једно од најсигурнијих средстава да се оствари светски мир, Алианса види у установи Лиге Народа и тежи да жене раде на њеном усавршавању и развијању. Од Париског Конгреса на овоме пољу Алианса ради веома много. Организована је једна комисија у Амстердаму у новембру 1927 године, на којој су расправљена економска питања, која су од највећег значаја за одржавање светског мира — питање о арбитражи и разоружању. Ова конференција својом озбиљношћу и искреним тежњама, које су се осетиле на томе међународном форуму жена, уливају истинску веру и наду да се назре боља будућност човечанства, када ће жене моћи својим мирољубивим духом и тежњама више утицати на опште међународне односе, као и на целокупну организацију нашега друштва.

За Берлински Конгрес се припрема једно вече, на коме ће говорити жене из сих крајева света, из сих земаља, оне ће аклимарати нове тежње човечанства, тежње чији су најискренији носиоци жене, и које ће собом донети праву слободу човечанству.

8. Комисија за изједначење жене и мушкарца пред законом. Председница *Сузана Гринберг*, адвокат, (Францускиња). Ова комисија испитује положај жене пред законом у свима земљама, и какви се резултати постизавају за породицу и државу побољшањем положаја жена пред законом.

9. Комисија жена бирача. Председница Ф. Пламинкова (Чехословачка). Ова комисија тежи да истакне колико је и какав је утицај жена у земљама, где оне учествују у политичком животу свога народа, и све користи које се имају од њиховог директног утицаја на државни живот. Уједно она ради на томе да се пострекну жене у ослобођеним земљама на што јачи, већи и снажнији утицај у политичком животу народа.

Једна интересантна новина на Берлинском Конгресу биће скуп феминистичке омладине. Немачка феминистичка омладина, одушевљена што ће се у њиховој средини прославити двадесетпетогодишњица рада, огромних напора и дивних успеха ове највеће светске организације жена, заželела је да удружена са феминистичком омладином целога света активно учествује на тој прослави. Оне позивају омладину целога света да им дође у Берлин, да на једном великом скупу — митингу — одаду признање великим светским борцима за слободу жене, које су своју борбу крунисале успехом после ове деценије напорнога рада, за време које су неуморно крчиле путеве бољој будућности, како за жене тако и за човечанство. Омладина ће исто тако тога вечера дати видна изражаја својим тежњама и својим аспирацијама. Организација тога вечера, као и гостопримство омладине, препуштено је потпуно организацији немачке женске омладине. Неминовно да ће ово омладинско вече имати необично много привлачности, окупивши на великој феминистичкој прослави једне поред других, старе пионирке, велике борце у побијању првих путева за ступање у јаван живот жена — и одушевљену феминистичку омладину, која у своме младалачком жару, пролазећи кроз већ у пола раскрчене путеве, тежи да својим напорима допринесе коначној победи феминизма — остварењу сних оних идеала, који су првим борцима за слободу жене давали снаге, инспирације и потпоре у најстрашнијим моментима њихове борбе.

Алианса Женских Покрета би била срећна да и наша омладина пође у Берлин и да учествује на конгресу, да се упозна са омладином целога света. Користећи се љубазним гостопримством Немица, биће му у могућности да се упознамо са разним институцијама и установама, које ће моћи бити од велике користи за будући рад. Немице унесе много труда да боравак у њиховој средини буде од користи свима посетиоцима Конгреса, а познајући њихов организаторски дух можемо бити уверене да ће свака учесница конгреса моћи извући много користи и да ће се упознати са сним оним што је интересује.

За ближа обавештења ради учествовања на конгресу обратити се Женском Покрету у Београду, Кнез Михајлова 46.

О жени говоре или као о анђелу или као о правом ђаволу. Међутим, жена није ни једно ни друго, ни анђео ни ђаво. У чистом облику жена скрива у себи и светлост демона и демона мрачног. Она је сва тајна.

Константин Бальмонт

Пољакиње о нашим женама

У Варшави излази већ трећу годину женски социално-литерарни тједник „*Kobieta wspolczesna*“ (Савремена Жена), која прати сва социалан и културан рад Пољакиња, а и живот и рад жена осталих народа. Након што су један број те ревије посветиле финландијској жени, други бугарској, трећи је посвећен раду југословенске жене. Приказан је у главним цртама рад жена око организације друштава у Београду, Загребу и Љубљани. По том приказу дијели се друштвени рад наших жена на пет група: 1.) заштита мајке и дјетета, 2.) професионална друштва 3.) религиозна, 4.) социално-културна и хуманитарна, 5.) политичко-социална и народна.

Посебно место заузимају феминистичка друштва, која носе име Женски Покрет, којих има у сим главним мјестима краљевине СХС., а која су сва удружена у Алиансу Женских Покрета. О сим тим друштвима изразују се Пољакиње врло повољно и спомињу лијепе резултате њихова рада. Говори се и о томе, да су у нашим организацијама суђеловале и неке Пољакиње тако нпр. Лоткијевсцова, Сондермајер-Медовићева, које су својим радом помагале организацији Коло Српских Сестара у Београду.

Особито помни чланак посвећен је литератури југословенских жена а написан од *M. Z. Znatowicz Szczepanske*. „Југословенска жена није још имала времена“, вели ауторица тога чланка, „да створи своју специалну артистичну маниру у схватању опћих људских питања. Она у својим литерарним дјелима одабире теме социалне, црта прошлост своје домовине и приказује и даје сама себе. Најбоље је читана *Зофка Кведер*, личност пуна темперамента и супротности. Тешко се бори за властито и туђе ослобођење. Њен живот и смрт јесте трагедија пробуђене, интелигентне, талентоване жене нашега Југа. Сама списатељица вели у своме дјелу „Путови живота“: „Видиш какове имамо душе ми сестре с југа до врха напуњене патњом, а срца очајна као да се горки пелин пресијева жилама“. Уза све то није тој литератkињи туђа ни радост живота, па и она у њој избија и прелијеве се заједно с болом у њезиним ријечима: „Ништа што је лијепо није за мене ситница. Живимо, а ништа не доживљујемо, јер смо сувише тупи и лијени, па не умијемо проживљавати. Ништа нас не усрећује, ништа не весели, а најлепше на свијету јест умјетност знати се свему радовати у томе је половица срећe“. „Здрава, енергична, пуна живота, радила је Кведерова без даха“. У Југославији није било друштва, којему она није припадала, нити потхвата, у којем није суђеловала. Треба да се само узме у руке један број часописа „Женски Свијет“, па да се човјек увјери о нечувеној плодности и свестраности њезина рада. Уводници, фељтони,разматрање женског питања, жидовског, опћењивање литературе, умјетности, све су то поља на којима се Зофка Кведер слободно креће, пишући у три језика хрватски, словенски и њемачки. Њени литерарни производи су драгоцјени, јер су непосредно осјећани пуни дубоких мисли. Зофка Кведер не бори се само за политичка права жене, него и за право љубави и среће.

Сасвим опречан таленат јест др. *Исидора Секулићева*, жена филозоф, врло образована, позна комад свијета на западу, јер је 19 година боравила у Италији, Енглеској, Француској и Немачкој. Одликује се способношћу аутоанализе. Има метафизичку тежњу за стварима натприродним, строгост и хладноћу којом се разликује од осталих славенских списатељица. Сама вели да осјећа снажнију симпатију за сибирске крајеве, заметене снегом и за тешки живот човјека сјевернога, који мора бити одважан борац, него за чезнутљиви и ако шароликi југ, гдје су вјетрови задушљиви и лијени, а људи размажени и грозничави. Типична есеистка дала је Секулићева већих ствари: Сапутници, низ аутографских размишљања, Писма из Норвешке, слике сјеверне природе, пуне интуиције и полета, Ђакон Богороводичине Цркве, које је критика врло похвалила. У часописима и дневницима има безброј њених чланака из подручја чисте филозофије, литерарне критике страних литература и т. д. Увјек је у ње богат и музикалан језик и широка ритмичка фраза.

Највише је читана *Милица Јанковић*, учитељица цртања на II женској гимназији у Београду. Необичан успјех код критике и публике постигла је њена приповјест. „Пре среће“, која се темељи на властитим доживљајима, на борби идеала са захтјевима свагдањега живота. Стил је те приповјести једноставан, догађаји нетражени, а љепота лежи у непосредности и искрености. „Не знам оно што научим него што осетим“, говори Јанковићева, јунакиња приповјетке, дакле о себи, и тиме предобива читача. Није тако жарка као Зофка Кведерова, ни тако дубока као Исидора Секулићева. Ипак је људи више воле од ових, јер је умјела створити у својим приповјеткама мили, истински тип српске дјевојке. Уз све ауторице треба споменути пјесникињу *Даницу Марковић*, која је позната са својом збирком лијепих пјесама „Трнуци“. Најмлађа је списатељица *Десанка Максимовић*. Свршила је филозофски факултет у Београду, а осим тога студирала је естетику и француску литературу у Паризу. И ако је тек на прагу своје литерарне каријере, њезина лирика одише индивидуалношћу и културом.

Загреб. М. В. К.

(Наставиће се.)

„Младе југословенске девојке оружају се за живот“

Одавно нам је намера била да изнесемо у „Женском Покрету“ необично плодан, интелигентан, сјајан рад г-ђе Пижинске на пољу васпитања и образовања омладине. Ми остављамо на страну, за сад, тај рад, а задржавамо се само на њеној личности, јер је, по мишљењу свију, без обзира на њен целокупан рад, сама њена фигура јединствени васпитни пример и поука. Рођена Швајцаркиња, природјена Францускиња, удата за Пољаком, она своим душом својом и радом припада тим трима нацијама.

Пре ослобођења Пољске, дирнута несрећом пољског народа, она, као богата, рада на просвећивању пољског сељака. Али, налази да би јој лекарска диплома била потребна да дође у најближи контакт са народом. И почиње медицинске студије, као удата. На завршетку дипломског испита сналази је несрећа, која би сваког другог омела: она потпуно изгуби слух. Ништа је то не омета. Удружена са једном својом пријатељицом наставља рад, неразвдојно, кроз читавих двадесет година. Истиче се као сјајан говорник. Сналази је још већа несрећа: слепило, каткад потално, већином делимично. Ипак, иде даље. Пише, говори, оштити са својим сарадницима. И што је најлакше, налази да је, за време рата, у Швајцарској посебан раздор, поколебан морал, па отпочиње пером, речју, делом, јединство плодан и користан рад за лечење горњег зла. Она се храни великом радошћу: Пољска је слободна, Француска је славом увенчана, у Швајцарској је Лига Народа! О њеним књигама, идејама, други пут. Сад смо хтели рећи: у Швајцарској просвећеној, напредној, сталоженој, *жене раде, чудноватом снагом, најлепшим методама на изравнању гледишта код грађана, на моралном васпитању омладине.*

Где су ти борци, наши, женски, на сближењу наших људи, упознавању омладине наша три племена? У чланку „Интернационална колонија“ пише један Швајцарац: ове године имаћемо две интернационалне колоније, једну у Енглеској 140 дечака из 21 земље и т. д. Описује се затим рад са тим младићима: они често долазе у логор као обожаваоци једног националног Бога и једног Христа, у коме преовлађују карактерне црте њиховога сопственога народа, али многи, за време ових дана заједничког живота, проналазе једног Христа и једног Бога, чија важност за њихов живот није ограничена границама, трасирана људском руком. „Нека сви буду једно“, ове речи изражавају за наше дечаке живи идеал, а искуство, које стичу заједно, помаже им да од тога створе главну молитву свога живота.

Швајцарци, „Хришћанска Заједница“, скупљају омладину за време распуста, плаћају им пут, чине све да најпријатније проведу распуст, да нађу „једног бога“.

У нашој, раздором затвореној средини, шта раде наша женска удружења, да наша омладина нађе заједнички идеал своје мисли створене, јединствене државе?! Рећи ће се да то не спада у циљеве наших удружења женских. Напротив Организација Учитељица Осн. Школа и Удружење Наставница средњих школа више би учинило на сближењу и упознавању хрватске, словеначке и српске женске деце, узимајући их заједно у колоније фериалне, смишљено рађени са њима два месеца, него у току целе године у школи, са нашом неујединченом наставом. А тек шта да кажемо за удружења са националним смером? Пре рата, имало је смисла спремати четнике за рат, сад треба формирати четнике оба пола за одбрану отаџбине од сепаратизма и локалног шовинизма.

Пре три године дали смо идеју у Подмлатку Ц. К. да се о распусту формирају колоније од свршених ученица женске учитељске школе, по неколико њих из Београда, Загреба, Љубљане, Цетиња, Ужица, Скопља, Сарајева, из свију центара покрајинских. За месец дана ученице би се зближиле, упознале, добиле, на лак начин, течај из кувања, хигијене, информације о Подмлатку Ц. Крста.

Баш тешкоће, на које је формирање наилазило, показале су од колике нам је то потребе. Једне године колонија је била у Сплиту, друге на Илиџи, код Сарајева. Као код сваке новине, било је пуно недостатака, али добра воља, искуство и убеђење да се ради на општем добру, временом би изравнали све тешкоће и нашли прави пут.

Рад са оваквим колонијама прекинут је у Подмлатку Ц. К., али ми немамо довољно речи, којим бисмо заинтересовали наша женска удружења да наставе тај посао. Задовољни нећемо бити, ако само подстакнемо наше жене на рад у томе правцу. Ево шта пише једна Францускиња, у француском листу, месечнику Лиге Црвеног Крста у Паризу; она је прочитала извештај наше колоније на Илиџи и одушевила се њоме. Доносимо у преводу њене речи: „Младе југословенске девојке оружају се за живот“. С погледом на искушења која их очекују и да би се припремиле да притекну у помоћ родитељима у свему што се односи на ово тешко питање: васпитање деце, неколико дипломираних младих девојака, могле су, благодарећи Главном Одбору Подмлатка Ц. К. да комбинују пријатан распуст са једномесечним практичним искуством у домаћој економији и општој хигијени исхране деце. Овде онде, једна основна школа, на неком уздигнутом брежуљку, у сред поља, на обали морској, претворана је у школски логор, који младе ученице одржавају, њиме управљају; оне поручују провизију, кувају, уче се да воде кућу, изучавају, наравно школске кухиње, које ће оне, може бити, једнога дана створити у својим школама. Оне раде под руководењем једне стручне личности (мислим на г-ђу Бисенију Лукић, учитељицу сад у Београду, у Вежбаоници) искусног знаоца домаће економије. Један лекар говори им о основним принципима хигијене исхране, деције хигијене и више помоћи. Изучавају најбољи начин да организују Подмладак Ц. К.

Младе девојке, које су провеле један месец у тим колонијама, умеће предузети потребне мере да побољшају здравље и да формирају дух и карактер деце, која ће им бити поверена; а способност, што је стичу у практичном смислу, задобиће им поверење родитеља, који су склони да сумњају у вредност знања, задобијеног само из књига.

А уз то, те су младе девојке проживеле још један месец са својим школским другарицама, он је ручним радом и здравом исхраном очврснуо њихова тела и одморио духове од једногодишњег напрезања у раду. Оне су ту провеле срећне дане, чија ће се успомена додати оном благу које свака чува у своме сећању, и које ће им помоћи да лакше подносе тешкоће тога живота. *И баш тај осећај братства, сарадње на великом, општем задатку, прихваћање их у часовима малаксалости; помоћи ће им да уђуше очајање, које нас обузима, као наступи моменат да раскинемо везе, што нас привезују за драгу прошлост, где нам је било све пријатељско, да се устремимо у живот, у непознато“.*

Наше жене, чланице свију друштава, требало би да учине да будуће учитељице, професорице, социалне и културне раденице, не само будућа војска њихових друштаза, него у већини случајева и духовне вође, уђе у живот што више наоружана и што тешње привезана за њих.

Београд. **Милена Петровић.**

Жена и криминалитет

21 IV 29 одржао је на Народном Универзитету у Београду *проф. казненог права Чубински* предавање под горњим насловом. Огромна социална важност овога питања, начин на који га је предавач изложио, заслуживали су највећу и најдубљу пажњу. Предавач није третирао своју тему као пуко академско, научно питање, већ као ствар од највећег животног значења по цело друштво, као предмет који се мора проучавати и срцем и памети, да би се у поједином конкретном случају дошло доиста до објективних закључака, предузеле нужне и одговарајуће превентивне мере.

Које су особине женског криминалитета, какви су научни подаци, како се треба борити са женским криминалитетом? —

Научно изучавање женског криминалитета настало је тек у новије време. Оно стоји у вези са развојем статистике као науке — јер је статистика дала могућности, да се испитају процентуални односи мушког и женског криминалитета, — те с оним новим правцем у казнено правној науци, који се више није ограничавао на пуко апстрактно проучавање злочина и казне, као проблема, који стоје сами за себе, неодвисно од починитеља и његових индивидуалних особина. Стару је праксу прва прекинула антрополошка школа. Специални радови о женском криминалитету почели су 70-тих година прошлог века. Цезаре Ломброзо дао је неколико интересантних података о женском криминалитету и у свом капиталном делу: „L'uomo delinquente“, а специално је анализирао овај проблем у књизи: „Жена као злочинка и проститутка“. На ово је питање сватио пажњу и велики криминални социолог Е. Фери. У Русији је питање третирао проф. Фојницки у својој малој, али познатој брошури „Жена као злочинка“.

Као прво поставља предавач питање о идентитету мушког и женског криминалитета, о процентуалном односу. Упозорава|ући да се податци о женском криминалитету у главном односе на доба пре рата, проф. Чубински каже да у земљама, где је највећи женски криминалит, исти износи 1/3 свих криминалних дела, који су починили мушкарци; у земљама с мањим женским криминалитетом 1/7. — Логично се и спонтано намеће закључак: Жена је мање склона почињању кажњивих дела него мушкарац. Ломброзо, његов ученик Ferrero, Weininger стали су на друго становиште. Како је познато, Ломброзо тврди, да је жена инфериорнији тип, да су јој оспећаји слабије развијени, да се лако умара, да има мањи мозак, да је према томе мање способна....., а ако је уз све то на жениној страни мањи број криминалних дела, да то не значи да је жена етички виша — то би била очита контрадикција с постављеном тврдњом о њезином нижем типу —, већ само то, да се жена, у исто време док се мушкарац у тешкој ситуацији утиче криминалитету, утиче другом великом злочину, еквиваленту криминалитета, проституцији.

Кад би жена доиста била инфериорнији тип, она би, како је већ примећено, морала почињати више криминалних дела од мушкарца. Истина је, да постоји један мушки, а један женски тип, но то не значи, да је један нижи, а други виши. Теорија о важности количине мозга, као мерило за интелигенцију и способност развоја, показала се нетачна приликом мерења мозга најзначајнијих заступника ове теорије. Остаје питање проституције. —

Теорија, која у проституцији хоће да види еквиваленат за злочин, нема темеља. — *Проституција није злочин, већ неморална професија.* Неморалних професија има доста. Има и мушких неморалних професија код којих жене не узимају учешћа. Споменимо само кокцку, то велико, страшно социално зло... Но морамо поћи и даље и не губити из вида још једну истину: Нема ни једне проститутке, која не издржава по једног мушкарца. Зар су ово морални људи, зар они у исто време не повећавају мушки криминалитет у истом бројном односу у ком женски криминалитет — по Ломброзо-Фереровој теорији еквиваленције — повећава проституција?

Има много различитих фактора, који доприносе појави томе, да је број криминалних дела на женској страни мањи него код мушкараца. Они су социалне природе. Ту долази у првом реду васпитање, које је за женско дете удешено на сасвим другом принципу него код мушке деце. Чини, рекли мушког и женског детета просуђују се сасвим различито. Родитељи ће за оне речи, за које женско дете кажњавају, мушко дете још охрабрити. То је мушки, јуначки, свесно. Како се ова различита метода свети, показују и криминалне таблице... Други је важан разлог, да је жена све до најновијег доба живела у кући, није се излагала у толикој мери свирепој животној борби.

Трудноћа, дојење — то су тешки животни проблеми, које мушкарац не познаје. Они понекад отежавају и онемогућују женин живот и силе је на злочине, јер све што отежава живот јавља се као узрок криминалитета. Ту долази до посебних психичких стања, које се при суђењу мора узети у обзир. Проширена примена вештачења, то је нужна реформа казненог процесуалног права.

Нове животне прилике донеле су извесну промену у односу између женског и мушког криминалитета, но увек је број злочина, што их почињава жена знатно мањи.

На концу је проф. Чубински, као једну од најефикаснијих превентивних мера у борби против женског криминалитета, упутио на женску полицију, коју је већ давно завела Америка, Енглеска, а и сама Немачка, која је иначе била врло конзервативна и тешко жене припуштала звањима, које су до новијег доба вршили само мушкарци.

Београд Д-р **Марија Илић.**

Жена је најлепше божје створење, али су људи криви што им дошље постане обична, јер она своју лепоту у кухињи заједно с гелима скува и испече.

Анатол Франс

Скупштина Удружења Наставница

31 марта у 16 часова одржана је годишња скупштина Наставничког Удружења. Скупштини су присуствовали делегати Главне Управе Професорског Друштва, Секције Београд, Народног Женског Савеза, Организације Учитељица, Универзитетски Образовних Жена, Женског Покрета, као и делегати пододбора шабачког и крагујевачког, и велики број чланова Удружења. Госте је поздравила председница г-ђа А. Милетић, а затим је секретар г-ђица Р. Јовановић прочитала необично пун и леп извештај о обилатом раду Удружења. Рад Удружења — гласио је извештај — био је интензиван до 1 октобра под управом г-ђице К. Богдановић, као и даље. Број састанака редовних, ванредних, ширих и свечаних 31, број чланова 220.

Рад се манифестовао у три правца I. заступање интереса наставница и рад на побољшању њиховог положаја; II. рад на унапређењу школе и наставе; III. рад на јачању друштва. Првом питању је посвећена највећа пажња и постигнути су ови резултати: 1) четири жене професора изабране су први пут за министарске изасланике на матури; 2) представник Удружења Наставница суделовао је у комисији са професорски размештај; 3) постављене су још две

жене за директоре женских гимназије — у Нишу и Крагујевцу; 4) седам жена -професора ушло је у комисије за полагање професорског и учитељског испита; 5) жена-професор је добила за редовног члана Главног Просветног Савета; 6) наставнице су у већем броју ушле у Главну и Секцијску Управу Професорског Друштва и добиле потпредседничка места. Исто тако има представника-жену и у Кредитној Припомоћној Професорској Задрузи; 7) постављена је жена-професор за обласног школског надзорника за град Београд; 8) двема својим чланицама Удружење је израдило годишње одсуство за иностранство ради личног усавршавања. Све ово Удружење је постигло. А захтеви Удружења у току рада су: I. да се у предлогу закона о средњим школама измене чланови 73 и 80 — о женама директорима и о наставницама у мушким гимназијама (у нашем листу било је речи о томе); II. исто тако Удружење је имало велику акцију на широј седници у коју је сазвало представнике сталешких организација и многих београдских друштава, а поводом питања пуних додатака жена удатих за државне чиновнике. Рад је у току.

Друго, рад на унапређењу школе и наставе. Удружење је радило на организовању једне модерне школе рада у духу савремених тежњи у настави. Ради побољшања наставе удружење је радило и на размени средњешколских наставника. У том смеру — ради оснивања радне школе Удружење је пустило у продају прошле године циглице: „Деца за децу“. — Ове године ради јачања васпитног утицаја Удружење је покренуло Библиотеку за средњешколску омладину у којој је изашла као прва књига приповетке Милице Јанковић — *Плави добровољни вали*, а друга је у штампи: Burnett — *Мали Лорд*. У истом циљу је издала и илустровани календар: *Хероји Целога Света*. — Чланови Удружења су израдили неколико статистика и извештаја за обавештење иностранства о средњошколској настави код нас. Дата су већ три извештаја, четврти је у израђивању.

Треће. Удружење је интензивно радило на јачању друштва упућујући апел свима средњим и стручним школама. Оно је у томе имало успеха: уписало се 150 нових чланова из унутрашности: из Ваљева, Винковаца, Загреба, Земуна, Крагујевца, Крушевца, Ниша, Панчева, Приштине, Скопља, Сремских Карловаца, Ужица, Херцег Новог и Шапца. Удружење је узимало учешћа у многим просветним и културним манифестацијама. Свим својим радом Удружење стреми свом циљу: новој школи и пројектованом Дому Наставница.

Скупштина Организације Учитељица и Забавиља

У просторијама Женскога Покрета у Београду одржана је годишња скупштина Организације Учитељица у недељу 21 априла у 15 часова. На скупштину су дошли и пододбори: Нови Сад, Земун, Панчево, Баваниште. Пододбор из Скопља није могао доћи. Поред делегата и великог броја чланова скупштини су присуствовали и представници сличних женских и мушких организација.

На овој скупштини извршен је пријем учитељица свих стручних школа у Организацију, промењена су у неколико и правила, и дат је нов назив — Организација Учитељица народних и стручних школа.

У свом досадањем раду учитељице су доказале да се умеју организовати, заједнички радити и борити се за своја права.

После извештаја секретара о раду друштва било је и нарочитих, добро спремљених реферата о актуелним питањима. Г-ђа Милићевићка, учитељица из Баваништа, говорила је *о дневницама удатих учитељица*. Изнела је пуно болних истина. Учитељице служе за 800 и 900 динара месечно. *О вишим занатским школама на сйрани и код нас* поднела је реферат г-ђица Анка Иветић, учитељица занатске школе у Београду. Г-ђица Сремчевић је реферисала о раду „Малих Пчелица“, које су основале фонд за екскурзије ученица и учитељица од 3600 динара, фонд у Савамалској Основној Школи од 2000 динара, иизвеста и део свога новца предале Подмлатку Црвеног Крста.

Ванредна скупштина „Друштва учитељица“ у Љубљани

„Друштво учитељица“ у Љубљани одржало је 28 марта т. г. ванредну скупштину, на којој је донело врло важне закључке. Скупштина је била веома добро посећена и интересоване велико. Пре свега су биле изабране најзаслуженије чланице *Јана Миклавчић и Вида Зуйанчић за почасне чланове друштва*.

Оне су међу словеначким учитељицама веома значајне личности, које су својим успешним радом у школи и јавности задобиле углед и поштовање не само у учитељском круговима, него и у најширим круговима становништва. Ако пак нагласимо њихове заслуге за „Друштво учитељица“, које су оне основале пре 30 година и после га водиле кроз цело време, можемо тврдити да имамо пре свега њима захвалити за опстанак друштва. Оне су прве тражиле изједначење плата учитељица са платама учитеља и скоро све што је друштво постигло, има у великој мери да заблагодари њима. Одржале су небројена предавања, спремале уплоге, споменице, интервенисале код власти, приређивале безброј течајева; обе су имале у својим нацртима као крајњи циљ своје делатности *оснивање Дома учитељица*.

Оне, које су их наследиле у друштву осећају се дужне да продуже њихов рад и ради тога жеље радити пре свега на томе да добију учитељице властити дом. У знак захвалности и поштовања својих вођа оне су их изабрале за почасне чланове. *Као скроман поклон скупиле су прва два камена по 1000 динара као темељ за будући дом и тиме основале фонд за зграду „Дома учйтељица“ у Љубљани.*

Овај дом био је приобиштво замишљен као дом за пријем старих учитељица и за оне, које путују кроз Љубљану. У дому би имале леп стан и сву опскрбу учитељице из уже и шире домовине, а и иностранске. Поштo овакво предузеће треба да има кухињу, сама се од себе намеће мисао на домаћичку школу. Ову школу намерава уредити друштво као узорану тип модерне женске школе, где би се васпитала женска омладина после 14 године и спремала у материнско-домаћичком смислу за разне послове и задатке, које треба да врши жена као једнаковредан фактор у целокупном животу. Са овим делокругом и када би остала женска друштва и добила у дому просторије, настао би шири „Женски дом“. Сигурно је да има Друштво учитељица у првоме реду највећи интерес у томе да се његов нацрт што пре оствари, али због широке основе, коју жели дати друштво дому, имају и сви остали исто толики интерес. Ради тога апелујемо на све — учитељице, учитеље, женске организације, јавност — да подупиру нашу акцију, која је од велике важности за наш културни, социални и економски живот, јер су сви велики духови наглашавали пресудан утицај жене и мајке.

На скупштини је још председница друштва г-ђица *Умбергер* дала извештај о склоништу за женску школску децу, које ради од Божића. Склониште води колегиница *Мехлейова, која је дала идеју за оснивање, а због тога и потребне просторије у својој кући.* Похађало га је око 20 ученица I. грађанске женске школе. Склониште има задатак да прима ученице, које не станују у Љубљани и морају дуже времена чекати од свршетка школе до поласка воза. У склоништу добивају и топлу ужину. Идуће школске године намерава друштво проширити склониште за ученице II. реалне гимназије и евентуално учитељске школе.

Професорка Минка Скабернетова одржала је после тога предавање о утисцима екскурзије у Беч и дала веома интересантну слику новодобног школства Беча. Присутне су предавачици топло захвалиле за лепо предавање. Тиме је била ванредна скупштина свршена.

Љубљана.

Содник Марија, секретар друштва.

Књижевност и Уметност

Превод г-ђе Анице Савић Ребац

У колекцији Страних Писаца изишао је превод Изабраних дела Томаса Мана, великог савременог немачког писца, у одличном преводу г-ђе Анице Савић Ребац. У збирци су три терасантна индела Манова: *Тонио Крегер, Тристан и Смрт у Венецији.* Одличан предговор: *Томас Ман и проблем уметника* написала је са стручњачким познавањем и брилјантно стилски г-ђа Ребац.

У истој колекцији изишло је дело Пола Херзјева *Како су се сами наслицали*, у преводу и са предговором г-ђе Јелисавете Марковић.

Активност жене снажно се осећа на свима пољима рада.

Вука Велимировић у „Салону Независних“

Revue du Vrai et du Beau од 10 марта 1929 доноси врло похвалну критику о нашој скулптурки г-ђи Вуки Велимировић, која сада живи у Паризу, и која је изложила у „Салону Независних“ две бисте: *Мој Брат* и *M. Rêne Glotz*. „Ове скулптуре — пише критичар — показују тражење нарочите чистоте облика и лаке грације; њихов творац је уметник који уме изврсно да утисне у материју снажну цртy своје уметности; она даје живота, изврсну хармонију линија, и њена уметничка формула је врло грандиозна“.

Ово је један нов успех наше жене у иностранству.

Оно што је најлейше на свейу, шо је жена.

Хенрих Сјенкјевић

Жена је рођена за пашњу.

Жил Мишле

Да није жене, не би било йоезије.

Гете

Белешке

Пут г-ђе Лепосаве Петковић. — Г-ђа Петковић, председница Народног Женског Савеза, отпутовала је у Лондон, где ће учествовати на седници Планарне Управе Интернационалног Женског Савеза. Приликом овога скупа, И. Ж. С приређује широку конференцију, на којој ће се говорити о организовању жена на селу и о раду на њиховом просвећивању. Г-ђа Петковић поднеће реферат о раду наших друштава на просвећивању сеоске женске омладине, о нашим домаћичким школама, које је код нас до сада са највећим успехом одржавао и спроводио Женски Покрет.

Учитељице у комисији за израду закона о народним школама. — После успеле годишње скупштине Организације Учитељица, одржане у Женском Клубу 21 априла, где су учитељице показале толико смисла и воље за своје и опште послове, Министар Просвете је позвао хитно у комисију за израду закона о народним школама и пет учитељица из Београда и унутрашности земље. Овај успех учитељица са задовољством бележимо.

Феминистички успех у Кини. — Новине доносе вести да су у Кини две жене наименоване у Централном Административном Савету. Овај Савет, који је врховни савет кинеске владе, има у своме саставу петнаест чланова.

Аделхајд Поп. — Ова знаменита жена прославила је ових дана у Аустрији своју шездесетогодишњицу. Аделхај Поп је шеф жена социалиста у Аустрији, чију је групу она организовала. Своју каријеру је отпочела као обична фабричка радница, а постала је чак и члан Парламента.

Жене лекари у Аустрији. — Последњих месеца су аустриске лекарке забележиле неколико видних успеха у својој лекарској каријери. Бечка полиција је именовала Др. Хелену Докл у служби полиције, доделивши јој дужност да врши лекарске прегледе над женама. Ово је уједно успех Аустријског Женског Савеза, који већ одавно захтева да у полицијској служби преглед над женама врше само жене.

Уједно је и Бечка Општина повериla женама лекарима обављање извесних радова општинске лекарске службе, и то: лекарски надзор над добротворним институцијама; лекарски преглед над женским чиновништвом Бечке Општине; шефство дечје лекарске службе поверено је Др. Гертруди Бин, која стоји на челу општинске организације за заштиту деце; шефство санитетског одсека за лечење деце оболеле од венеричних болести, и шеф зубне дечје клинике је такође постала жена.

ОГЛАС

Управа Женског Клуба извештава све наставнице, учитељице чиновнице, ученице и њихове мајке које пролазе кроз Београд, као и оне које би желеле да се задрже дуже време у Београду, да у Женском Клубу, на најлепшем месту вароши, Кнез Михаилова 46, могу добити следеће:

1) **Цео пансион. — 1200 дин. месечно.** Ово нарочито важи за ученице, које за скромну цену могу имати здраву собу и добру домаћу кујну.

2) **Преноћиште и доручак, ручак, вечера. — 50 дин. дневно.**

3) **Преноћиште и доручак — 30 дин. дневно.**

Купатило у свако доба на расположење за скромну цену од 10 дин.

Просторије Клуба такође су преуређене — да ће се сваки посетилац осећати угодно као код своје куће.

Моли за посету **Управа Женског Клуба.**

ШТАМПАРИЈА „ТУЦОВИЋ“ — БЕОГРАД МАКЕНЗИЈЕВА УЛИЦА БРОЈ 3. — ТЕЛЕФОН БРОЈ 11-42 И 47-35.